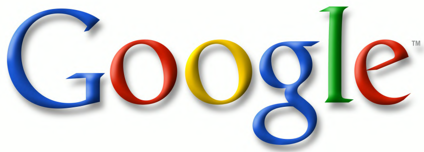

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

8546
80.13

E. v. STE

OCKSÅ ETT

SÄNDEBREF

1861

Digitized by Google

Scan 8546.80.13

HARVARD COLLEGE
LIBRARY

BOUGHT FROM
THE FUND BEQUEATHED BY

EVERT JANSEN WENDELL
(CLASS OF 1882)

OF NEW YORK

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

OCKSÅ ETT SÄNDEBREF

RÖRANDE NÅGRA THEATER-FÖRHÅLLANDEN.

SVAR

TILL EN THEATERVÄN

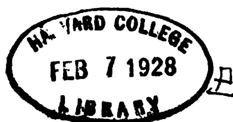
AF

E. VON STEDINGK.

STOCKHOLM.
HÖRBERGSKA BOKTRYCKERIET, 1861.

Digitized by Google

Scan 8546.80.13

Wendell fund

Digitized by Google

Min Herre!

Jag har genom bokhandeln fått kännedom af det **"Sändebref rörande några Theater-förhållanden"**, som ni, *"en theatervän"*, behagat addressera till mig. Med nöje skulle jag, derest ni funnit för godt att personligen meddela mig edra reflexioner rörande dessa förhållanden, för hvilka ni är så varmt intresserad, hafva såväl upplyst eder om de icke få och små misstag, från hvilka ni i flera fall utgått, som erkänt värdet och nyttan af flera utaf edra förslag och dertill redogjort för mina åsigter rörande ifrågavarande ämnen. Då ni emedlertid föredragit, att, ehuru med slutet visir, uppträda offentligen och sålunda synes vilja göra allmänheten till skiljedomare i dessa frågor, har det varit min pligt, mindre mot parten än mot domstolen, att lika offentligt svara eder, och har jag gjort detta så mycket heldre, som min aktning för den allmänna

Digitized by Google

meningen och det fria ordet *i sak* är lika stor, som min önskan liflig, att, i allt hvad på mig ankommer, undanrödja de, verkliga eller föregifna, anledningar till anmärkningar, som man icke sällan ser framställda mot den konstanstalt, för hvilken jag har den äran att vara chef.

Ni har kallat detta chefskap "ett af de mest svårutförda värf som vårt land i detta ögonblick har att erbjuda", och ni har i många afseenden ofelbart rätt deruti. Men hvarföre? Jo! Emedan till de många och stora anspråk som med rätt och skäl äro fästade vid denna befattning — i och för sig alldeles tillräckliga — under tidernas lopp, af gammal häfd tillkommit ännu flera och större, hvilka vid närmare skärskådande torde vara obilliga och orättvisa.

På samma gång man hos den person, som innehar denna befattning, fordrat och fordrar en ofelbarhet, som i sjelfva verket icke lärer finnas hos något menskligt väsende, sträcker man sina anspråk ända derhän, att tillräkna honom såsom fel, såväl hvarje öfverklagad åtgärd *inom* den Kongl. theatern, som ock hvarje *yttring* af dess verksamhet, der äfven det största förutseende, den bästa vilja icke kunnat bereda ett annat, bättre resultat. Man glömmer framförallt, att styresmannen för den Kongl. theatern i sina åtgöranden är så väsendtligen beroende af ekonomiska förhållanden, i afseende på hvilka det nogsamt visat sig att tillfredsställandet af konstens högre fordringar be-

Digitized by Google

klagligen alltför sällan medför det resultat, som för theaterns fortfarande bestånd är nödvändigt, hvartill kommer den begränsning i många afseenden, som de *billiga* anspråken på "landets förnämsta konst-anstalt" och hvilken dertill så väsendtligen underhålles enskildt af Monarken, utan tvifvel måste medföra.

Ni må icke tro, M. H., att, då jag hörsammat Kongl. Maj:ts Nådiga kallelse till denna befattning, jag icke vederbörligen insett och uppskattat vigten af densamma, det ansvar den medför och framför allt ofullkomligheten af min egen förmåga att rätt fullgöra det svårutförda värfvet. Men jag har dervid trott och hoppats — det vare min ursäkt för det vågsamma företaget — att de många bristerna hos mig, dem jag sjelf är den förste att erkänna, i någon mån kunde ersättas af den varmaste kärlek för konsten, det lifligaste begär att gagnande verka i dess höga tjenst och af en fast föresats att *alltid* och i *allt* hvad mig vidkommer samvetsgrannt fullgöra de åligganden, som tillhöra denna befattning.

Ni skall således icke svikas, M. H., i den förhoppning, ni välvilligt uttrycker, att hos mig finna *mod* och *vilja* att beträda förbättringarnas bana, hvilket jag hoppas ni måtte komma att erkänna och uppskatta, äfven om detta "*ännu mera*" som ni föreställer er att jag skulle kunna göra, icke öfverensstämmer med hvad *ni* möjligen anser bättre leda till målet.

Innan jag nu går att besvara eder skrifvelse, der-

Digitized by Google

vid jag af omständigheterna tvingas att vara kortare än jag skulle önskat, återstår mig, att för eder, M. H., aflägga min tacksägelse, ej mindre för den välmening och det intresse för saken edert Sändebref förråder, än för det tillfälle ni derigenom beredt mig, att offentligen uttala mig i ämnen, som tillhöra området för min verksamhet.

1.

Ni omnämner vid flere tillfällen i eder skrifvelse, såsom skäl för det *"bättre"* ni väntar af den kungliga theatern, att densamma åtnjuter *understöd af staten.* Jag tillåter mig af dessa upprepanden förmoda, det äfven ni, M. H., hyser den falska åsigt, som synes delas af icke få, och som man ofta finner framställd såsom grund för öfvermåttet af anspråk, att nemligen ifrågavarande theater är en *nationaltheater.*

Det tillhör icke ändamålet med dessa rader, att ingå i någon granskning deraf, huruvida det icke ursprungligen varit den höge stiftarens mening, att theatern skulle *uteslutande bekostas af nationen,* (hvilket torde vara det begrepp, som man med rätta fäster vid benämningen nationaltheater), lika litet som att här utförligare beklaga att så icke blifvit händelsen. Ett factum är emedlertid att, såsom förhållandena nu äro, denna theater, bredvid nationen, eger tvenne an-

Digitized by Google

dra principaler, H. M. Konungen och — publiken, af hvilka den förres bidrag, till större eller mindre del beroende af den sednares, uppgår till inemot samma belopp som nationens anslag.

Det kan icke vara min mening, att underkänna värdet af detta nationens bidrag, eller att icke tillfyllest uppskatta denna, med afseende på landets små resurser betydliga summa af 75,000 R:dr R:mt; men med allt erkännande deraf och af summans betydlighet i och för sig, är den likväl tillräcklig att betäcka endast en liten del af theaterns nödvändiga utgifter, ungefär motsvarande kostnaderna för kapellets vidmakthållande, och kan ingalunda sägas motsvara sednare tiders stegrade fordringar på en dyrbarare utstyrsel och ännu mindre de förhöjningar af lönerna, som i följd af större lefnadskostnad blifvit nödvändiga, under det å andra sidan theaterns entré-priser icke kunnat höjas.

Den stora bristen, det hufvudsakliga beloppet, drabbar således de båda andra principalerna. Det är, på lätt insedda grunder, billigt att, af dessa publiken bidrager med det väsendtligaste beloppet, men *om* det äfven är billigt att derföre ett större afseende fästes vid den större kontribuentens smak och pretentioner, så är otvifvelaktigt ett sådant förhållande till men, om icke rent af till absolut hinder, för theatern att vara hvad den borde vara: en uteslutande högre kulturanstalt, ett den sanna smakens fridlysta hem. Men

Digitized by Google

torde ni invända: det är publiken som skall söka theatern och icke tvertom, det tillkommer isynnerhet landets förnämsta konstanstalt, att leda publikens smak in på den rätta stråten. Jag gillar till alla delar en sådan åsigt, men fruktar, hvad erfarenheten tillräckligt tydligt gifvit vid handen, att, under ett fortsatt så önskvärdt förverkligande häraf, den mäktige kontribuenten, hvars håg, ni måste medgifva det, ligger åt helt annat håll, toge sin hand alldeles från den förnäma anstalten, som sålunda, fastän färdig för de härligaste skördar, ofelbart skulle tvina bort och dö.

Under sådana förhållanden, och då åtminstone *någon* eftergift för publikens önskningar — hvilket ni alltför strängt kallar *"smickrande af dess dåliga smak"* — för theaterns existens är nödvändig, lärer det endast återstå, för åstadkommandet af den så önskvärda förändring, hvarigenom ni menar att Kongl. theatern först skulle komma att gå i spetsen för det *"theatraliska framåtskridandet i vårt land"*, att med största försigtighet gå till väga, att, likasom man genom någon fremmande, för smaken angenäm *oskadlig* tillsats lockar det bortskämda barnet att intaga den välgörande medicinen, så också här — sans comparaison — någon gång med stycken af erkändt klassiskt värde uppspäda den lättare mera allmänt gouterade repertoiren.

Ni synes också i sjelfva verket icke sträcka edra pretentioner längre, då ni önskar att blott *"någon gång*

Digitized by Google

på den Kongl. Scenen kunna få se de stora forntidsgestalterna vandra öfver tiljan".

Jag blir här nedan, vid kapitlet om *repertoiren*, i tillfälle att vidare yttra mig härom och i hvad mån jag hoppas kunna tillfredsställa denna eder billiga begäran.

2.

Ni anmärker, såsom "ett stort ondt uti Kongl. theaterns organisation, den mångfald af embetsmän, som der äro anställda" och tillägger, att "inom theaterns mera rent materiella områden må de dock gerna finnas, förutsatt att den har råd till en sådan lyx, men inom det konstnärliga äro de rent af skadliga och förkastliga".

Denna eder anmärkning saknar, hvad beträffar det s. k. materiella området, fullkomligt ända till skenet af all rimlig anledning, hvilket torde bevisas bland annat deraf att de, i och för en nödvändig ordning och kontroll, erforderliga tjensterna äro betydligt flera än tjenstemännens antal, äfvensom att flera af dessa tjenster bestridas af mindre använda, men derföre icke öfverflödiga, personer från det "konstnärliga området".

I stället för någon lyx i denna del af organisationen råder der tvertom så mycken sparsamhet, det

Digitized by Google

jag vågar påstå, att, med afseende på theaterns stora inventarie-förråd, som snart sagdt dagligen måste ordnas och öfvervakas, de dagliga inkomsterna och utgifterna, samt de icke obetydliga skrifveri-göromålen, den icke finner motstycke inom någon med denna jemförlig theater och knappast inom någon gren af vår administration.

Beträffande det "konstnärliga området", så är, säger ni, den mångfald af olika embetsmän, som der är anställd, rent af "skadlig och förkastlig". Jag hade väntat mig efter denna förkastelsedom en närmare redogörelse för hvilken eller hvilka af dessa embetsmän, som, efter edert förmenande, äro öfverflödiga. Då ni emedlertid icke behagat uppgifva, hvilken af dessa befattningar ni vill hafva bort, och lika litet anfört något skäl för sådan inskränkning i allmänhet, nödgas jag lemna denna eder anmärkning å sido, för att i stället fästa mig vid en annan, beträffande theaterns *repetitioner*, der det "*ser så ut*", menar ni, att utom de "fem ordinarie och ständiga *vakandarne* öfver den sceniska verksamheten", nemligen Direktören, Sekreteraren, Regissören, Intendenten och Theater-sufflören, äfven Dekorationsmålaren, Kostymordonatören, Elevinstruktören, ja emellanåt till och med Orkesterchefen, Ballettmästaren och Chormästaren — alla tolf således — äro närvarande i egenskap af "arrangörer och instruktörer". Hvilket buller, säger ni, då alla dessa "olika makter vilja genomföra sina idéer"!

Digitized by Google

Det är tyvärr sannt, att det hitintills på repetitionerna icke tillgått med den ordning och det lugn, som för vinnandet af ett godt samspel och ett från början så mycket som möjligt troget återgifvande af rollerna är behöfligt, hvadan jag också varit betänkt på ett alldeles förändradt system härutinnan, att med början af nästa spelår träda i verket, deri bland annat ingår, ehuru förenadt med någon kostnad, uppträdandet på generalrepetitionerna i fullkomlig kostym, äfvensom förvisandet från *scenen* af *alla* personer, utom de spelande.

Att det emedlertid någonsin tillgått till den grad bullersamt och utan ordning, som ni så målande beskrifver, det tillåter jag mig betvifla och vet med säkerhet att så åtminstone icke varit händelsen under den tid, som ligger inom gränsen för min erfarenhet, då icke några främmande personer, åtminstone *störande*, närvarit vid repetitioner. Ni måtte hafva råkat ut för något serdeles exeptionelt tillfälle, då ni fått höra såväl de sju "extra ordinarie vakandarne", som äfven flera af de "ordinarie" uppträda med någon anmärkning under repetitionens gång.

Det stora antalet, som skulle utgöra regien, torde således i sjelfva verket inskränka sig till trenne personer: theaterns s. k. Intendent för scenen, Regissören och Theater-Sufflören, och af dessa är det blott den sistnämnde, på hvilken ni vill tysta munnen —

Digitized by Google

om ni ens vill tillåta honom att vara närvarande. Hans tjenstgöring såväl vid repetitioner som sjelfva representationen inskränker sig emedlertid till att med pjesen i hand angifva och öfvervaka entréer och sortier, samt till befäl öfver blixt och åska &c. &c. och öfver hela raden komparser. Han är så tillvida en ganska mäktig person — *emellan* kulisserna, men utan något kommando eller i allmänhet någon befattning på scenen.

I eder åsigt om den stora vigt som ligger deruppå, att theaterns regissör besitter erforderliga egenskaper, med ett ord, är vuxen sin plats, instämmer jag till alla delar, men fruktar att den ideela bild af en sådan, ni uppställt, icke står att finna i verkligheten och säkert, så vidt jag vet, icke i Sverige, der det icke lärer finnas mera än en person, hvars stora erfarenhet, erkända och lyckliga förmåga åtminstone i vissa fall närmar sig edert ideal, men som ingalunda lärer vilja lemna den oberoende, vidsträcktare och mera inbringande verksamhet i samma genre, han redan innehar.

I saknad, jag måste bekänna det, af en sådan der "slagruta" ni påpekar, för att dymedelst uppsöka någon lämplig person *inom* landet, och då den uppfostringsplan ni angifver, om än god och användbar för framtiden, icke lärer kunna fylla det för handen varande trängande behofvet, tror jag mig emedlertid i Herr A. Bournonville hafva lyckats vinna en Inten-

Digitized by Google

dent för scenen, som med allmän bildning förenar stor erfarenhet om och vana vid dithörande göromål samt en utmärkt förmåga i användandet af scenens resurser. Jag har så mycket mindre vid hans engagement låtit afskräcka mig af den omständigheten, att han tillhör en annan nation, som denna icke kan sägas vara väsendtligen främmande för vår egen, och Herr Bournonville dessutom icke allenast är väl hemmastadd med vår litteratur, utan äfven talar vårt språk samt genom familjeband (hans mor och hustru äro svenskor) redan är fästad vid Sverige.

Jag hoppas således att genom honom vår "dramatiska *framställningskonst*" icke skall blifva det "kosmopolitiska oting", ni befarar, om jag än icke kan lofva eder att deruti finna en "*återspegling af vår egen nationalitet*", en bild, som jag tillstår mig icke fatta, eller som jag åtminstone måste anse såsom en tom fras, så länge vi sakna någon egentlig inhemsk dramatisk litteratur.

Efter denna diversion gör jag eder sällskap tillbaka till *repetitionen*.

Edert förslag att låta den första repetitionen föregås af ett "*läseprof*" finner jag vara väl värdt att uppmärksamma, ehuru jag icke kan, såsom ni, tillägga den hittillsvarande s. k. *kollationeringen*, om ock mindre ändamålsenlig, ett menligt inflytande till den grad, att icke, äfven med densamma bibehållen, de fel ni angifver såsom deraf beroende, bordt undvikas.

Digitized by Google

Bland skälen för borttagandet af denna kollationering omnämner ni äfven den vinst som skulle tillskyndas "kassan och direktionen" genom inhiberandet af de "ofördelaktiga rykten", som utspridas af skådespelarne på grund af den flyktiga bekantskap med de antagna styckena, som genom kollationeringen vinnes.

Jag kan icke föreställa mig annat än att sjelfva premissen här hvilar på något misstag, att kanske någon mystifikation, för hvilken ni varit utsatt, gifvit eder anledning till ett, utan tvifvel så orättvist, omdöme öfver en *"mängd af skådespelarne"* vid denna theater. Mig vill det synas alldeles omöjligt, att ens någon af dem skulle kunna finnas, så utan intresse för saken, att han icke genast från början visste förskaffa sig fullkomlig kännedom om innehållet af den pjes, deri han uppträder, och så utan takt, att han på förhand, och efter endast en flyktig bekantskap, skulle tillåta sig ett ofördelaktigt omdöme öfver densamma, likasom i allmänhet öfver något förhållande inom den anstalt, hvars framgång och ära så nära sammanhänga med hans egna.

Med förslaget att låta generalrepetitionerna ske i full kostym och med fullständiga attributer, det jag till alla delar gillar och, såsom jag förut nämnt, varit betänkt på att med början af nästa spelår sätta i verket, sammanbinder ni en annan idée, som jag fruktar är svårare att verkställa, för så vidt den icke re-

Digitized by Google

dan är praktiserad, hvilket, åtminstone till en viss grad, torde vara händelsen.

Ni vill nemligen vid generalrepetitionerna befolka salongen med "*valda* kännare och theatervänner", och menar, att skådespelaren af denna publik, "på hvars omdöme han kunde lita", efter slutadt prof skulle "emottaga rättelser".

Utom svårigheten att finna en sådan elitcorps, färdig att afgifva ifrågavarande rättelser och råd, då, såsom bekant är, den större skickligheten, det säkrare omdömet helst hålla sig på ett blygsamt afstånd och troligen icke älska att så der utmärkande uppträda, torde realiserandet af detta edert förslag, ehuru vackert det än låter, möta ännu större svårighet från andra sidan om rampen. Ni känner bra litet arten af artistlynnet — vare detta sagdt med all respekt både för er och de resp. artisterne — äfvensom menskliga naturen i allmänhet, om ni tror, att skådespelaren på detta sätt skulle låta rätta sig af den förstkommande, vore än denne aldrig så invigd i konstens mysterier. Han skulle, utan tvifvel på ett artigt sätt, något kallt fruktar jag likvisst, tacka för upplysningen, men — göra på samma sätt som förut.

Emedlertid lärer lika litet hädanefter som hittills någon konstvän, som gifver sin önskan tillkänna att öfvervara något af dessa prof, blifva förvägrad entré; och serskildt är det mig ett nöje, att en gång för alla härmed inbjuda eder, M. H., att ensam, eller i "*valdt*"

Digitized by Google

sällskap bevista dessa öfningar, öfverlemnande såmedelst åt eder sjelf att förverkliga den tvifvelsutan vackra idéen — för så vidt den låter sig förverkligas.

3.

Jag har nu kommit till den ganska vigtiga afdelningen af ědert Sändebref, som behandlar Kongl theaterns *elevskola.*

Äfven jag, M. H., har icke kunnat undgå att inse, att den nuvarande elevskolan, på det sätt den är organiserad, icke till alla delar uppfyller sitt ändamål. Vare detta sagdt med allt tillbörligt erkännande af lärarens skicklighet, hans intresse för saken och de trägna omsorger han använder på ett samvetsgrannt fullgörande af sitt kall. Felet ligger mindre i tillämpningen än i principen. Jag har funnit det önskvärda i förändringar af flera slag härutinnan, men jag har, ehuru mycket jag än dermed sysselsatt mina tankar, icke ännu — jag må bekänna det, — kommit till något afgörande resultat, då jag, i hvarje reorganisationsplan i denna del, funnit så stora svårigheter vid utförandet.

I denna obestämdhet, i hvilken jag således sjelf sväfvar, med afseende på denna, för theaterns framtid så vigtiga fråga, och då jag i hufvudsaken, den

Digitized by Google

nuvarande elevskolans mindre lämplighet i flera fall, öfverensstämmer med de åsigter ni framställt, torde jag kunna inskränka mig, vid besvarandet af edert Sändebref i denna del, till några korta enstaka anmärkningar deröfver.

Ni börjar edra reflexioner, öfver elevskolor i allmänhet, med följande ord: "Ingenting finnes ändamålsvidrigare för skapandet af skickliga skådespelare, än just dessa så kallade elevskolor, der man söker att på artificiell väg uppdraga skådespelare af barn, som utaf naturen ämnats till handlande, handtverkare, industriidkare m. m." Den synes mig icke vara rätt bestämd denna punkt, der ni genom bisatsen icke allenast inskränker, utan väsendtligen förändrar betydelsen af hufvudsatsen. Menar ni, att elevskolor icke äro ändamålsenliga för skapandet af skickliga skådespelare, så har ni, efter mitt förmenande, deruti alldeles orätt. Andra länders erfarenhet bär derom vittne, att i allmänhet — jag talar icke om ett eller annat undantag — sådana anstalter verkligen äro af nöden, der den blifvande skådespelaren är i tillfälle att bland annat inhemta kännedom om åtskilligt, som jag skulle vilja kalla det rent mekaniska af skådespelarekonsten. Ni kan icke undgå att känna huru väsendtligen olika hvarje görande och låtande på theatern är, och måste vara, emot dess naturliga förebild i allmänna lifvet, och detta ju mera framställningskonsten närmar sig fullkomligheten. Det är tvifvelsutan i följd

Digitized by Google

häraf som så få personer blifva verkligen stora skådespelare.

Jag vill blott nämna den enkla omständigheten att *gå*, som man tycker väl borde kunna verkställas af hvar och en, som dertill annars eger förmåga, lika lätt *på* som *utom* scenen. Huru stor skilnad är det icke emedlertid i att på theatern *väl* göra denna naturligen så enkla rörelse och huru mången stor skådespelare och skådespelerska har icke haft att öfvervinna de största svårigheter i detta afseende, hvilkas besegrande från början i ungdomen möjligen varit ganska lätt.

Jag tviflar icke på, att den med theatern alldeles obekanta skall härvid anmärka, att det är just ett fel att sådana enkla saker underkastas *studium*, och att af detta studium i tid och otid uppkommer den uppstyltning, den rådbråkning af naturen, som det vore så önskvärdt att slippa se på theatern, der just ett troget återgifvande af naturen är höjden af konst. För eder, M. H., lärer jag icke behöfva påpeka det endast skenbart och delvis sanna i denna anmärkning. Den theatraliska framställningskonstens uppgift är vida högre. Den mera idealiserar än härmar den råa naturen, och är i samma mån lyckad, som den, jemte de många andra fullkomligheterna, äfven vunnit plastikens skönhet.

Denna theateruppfostran vinnes i allra flesta fall icke på annat sätt än genom studium från yngre år

Digitized by Google

och otvifvelaktigt lättast derigenom, att eleven af en annan erfaren person göres uppmärksam på hvad som dit hörer.

På samma sätt förhåller det sig äfven med deklamationen.

Om jag lyckats att bevisa behofvet och nyttan i allmänhet af en dylik uppfostringsanstalt, denna må nu kallas elevskola eller hafva något annat namn, torde jag icke serskildt behöfva påpeka att en sådan, af vidsträcktare omfång, ändå mera är behöflig i Sverige, der beklagligen theatern ännu icke synes hafva vunnit det anseende att deråt vanligen egna sig, med få undantag, andra personer, än af en mera underordnad bildningsgrad.

Fullkomligt delar jag eder åsigt att i elevskolan, den må nu vara huru beskaffad som helst, icke må upptagas någon, hos hvilken icke den "fysiska utvecklingen tagit ut det steg som skiljer barnet från mannen och jungfrun". Också har under min tid ingen vid denna skola blifvit intagen, som icke uppnått en ålder af 16 à 17 år. Men jag har icke funnit skäl att, endast på grund af brist i denna del, afskeda de få minderåriga, som förut der vunnit inträde.

Med *balettelevskolan* åter, måste, såsom ni riktigt angifver, ett annat förhållande ega rum, då skicklighet i denna skolas hufvudämne icke lärer kunna vinnas utan "*aptering*" från barndomen.

Det har varit mig angenämt att se det ni M. H.

Digitized by Google

gjort rättvisa åt min företrädares varmhjertade omsorg, att utsträcka dessa barns uppfostran icke obetydligt utöfver inhemtandet af de koreografiska konsterna, en omsorg som icke kan annat än bära helsosamma frukter, och som var af behofvet så mycket mera påkallad, som dessa barn, af vanligen medellösa föräldrar, genom den tid, som de måste använda på öfningen i dans, gå miste om tillfället att begagna statens undervisningsanstalter.

Mot edert bestämda påstående om det olämpliga uti, att till bildandet af skådespelare använda personer, som sjelfva tillhöra detta yrke, hvilket påstående ni utsträcker ända derhän att såsom ett factum angifva att "ingen stor skådespelare någonsin bildat en lärjunge som nått någon anmärkningsvärd höjd", måste jag invända, att erfarenheten lärer helt annat. I Paris t. ex. hafva de flesta dramatiska artisterna vid de förnämligare theatrarne (för att icke serskildt nämna *Rachel*, som kunde varit ett undantag) hemtat sin undervisning af äldre sujetter, som slutligen lemna scenen, för att uteslutande egna sig åt denna verksamhet. *Samson* och *Provost*, båda sedan längre tid lärare vid *Conservatorium* och derjemte ännu tillhörande *Théatre Français*, lära hafva bildat icke få lärjungar, hvilka "nått anmärkningsvärd höjd".

Ni säger, att "äfven den *störste* skådespelare och den *bästa* menniska icke gerna skapar en lärjunge, som hotar att fördunkla honom sjelf". Jag är icke i till-

Digitized by Google

fälle att af någon min egen erfarenhet kontrollera denna eder utsago, men bör här icke lemna oanmärkt, det jag, med anledning af edert yttrande om *Lars Hjortsberg:* att "alla de som kände honom veta huru ogerna han någonsin gaf ett råd åt en yngre skådespelare", af en person som sjelf varit nog lycklig, att, såsom elev vid Kongl. theatern, få draga fördel af hans undervisning (deraf frukterna ock icke underlåtit att visa sig), inhemtat att så *icke* varit förhållandet, utan att Hjortsberg tvertom varit serdeles meddelsam mot konstens yngre adepter. Deremot lärer den utmärkte konstnären haft den lilla svagheten att hysa en visserligen öfverflödig skuggrädsla för att öfverstrålas af bredvid honom stående kamrater, — hvilka väsendtligen olika förhållanden ni förmodligen förvexlat.

Edra åsigter om vådan att spela "efter tradition" kan jag icke obetingadt antaga, då ni i allt för svaga linier uppdragit den stora skilnaden emellan *tradition* och *slentrian.* Det kan icke vara ett *fel* om en theater, genomträngd af *Shakspeares* eller *Molières* anda, återgifver de store mästarnes arbeten på det sätt traditionen bevarat dem, dervid man, för värdet af att se den kolossala bilden helgjuten i all sin storhet, gerna förbiser omständigheter, annars anmärkningsvärda, men som här äro synnerligen underordnade, såsom t. ex. att i *Shakspeares* pjeser, troligen öfver hela den bildade verlden, ännu i dag, entréer och sortier oftast ske vid första kulissen, skulle den ock föreställa en

Digitized by Google

aldrig så bastant och ogenomtränglig vägg. Det väcker föga uppmärksamhet, så stor är traditionens makt äfven i småsaker, att se *Hamlet* och *Othello* på detta sätt inträda genom väggen, men om Herrar *Strozzi* och *Martino* t. ex. tilläto sig en sådan frihet, skulle det tvifvelsutan anses förråda en stor brist på *ésprit d'arrangement.*

Att spela efter gammal *slentrian* deremot, som innebär en till och med medveten liknöjdhet vid tillgodogörandet af konstens sednare utveckling och framåtskridande, blir *alltid* och under *alla* förhållanden ett fel, så väl af skådespelaren som i theaterarrangementet.

Théatre Français och *l'Opéra Comique* i Paris, hvilka väl för närvarande torde vara Europas förnämsta theatrar, spela efter *tradition*, men sannerligen icke efter någon gammal *slentrian.*

Jag medger dock att det är vågadt att söka följa exemplet.

Ni omtalar i slutet af denna afdelning af edert Sändebref, såsom en förtjenst hos min företrädare att han sökte "förskaffa de underordnade staterna vid teatern något större löneförmåner". Då jag här nämner, att jag på allt sätt sökt följa denna princip, sker detta omnämnande, icke för att tillegna äfven mig något beröm, utan fast heldre för att göra mig delaktig i ansvaret för de "många förebråelser", som, förunder-

Digitized by Google

ligt nog, ni säger hafva drabbat honom för denna omtanka.

Bland dem, som hittills varit mest vanlottade i detta afseende, äro de talrika medlemmarne af chorstaten, denna obemärkta men derföre icke minst nödvändiga del af den lyriska scenen. Det har icke varit billigt, icke menskligt, att desse, hvilkas tid till större delen upptages för theaterns räkning, icke uppburit högre aflöning än den, med afseende å nuvarande lefnadskostnader, för ett anständigt uppehälle så långt ifrån tillräckliga summan af i medeltal 550 R:dr Rmt. Jag har *något* ökat dessa inkomster; men ty värr har jag dervid icke tillräckligt fått följa mitt hjertas böjelse, då redan detta *något* med en icke obetydlig summa ökat theaterns utgiftsstat för kommande spelår.

4.

I de delar af edert Sändebref, som jag här ofvan besvarat, har jag varit nog lycklig att icke personligen vara föremålet för edra anmärkningar. Ni har icke *kunnat* begära att de icke obetydligt omfattande förändringar, ni föreslagit, bordt af mig, förutsatt att jag insett deras nödvändighet och gillat dem *alla*, införas under den korta tid af sex månader som jag innehaft chefsbefattningen vid Kongl. theatern — en

Digitized by Google

tidrymd, som torde varit behöflig för hvilken som helst, att taga kännedom om de många detaljerna af denna "besynnerliga inrättning" och att sätta sig in i förhanden varande förhållanden. De fel och misstag, ni hitintills anmärkt, hafva också förnämligast egt formen af välmenta råd, hvilkas värde jag vederbörligen uppskattat, och för hvilka jag också vederbörligen tackat eder.

Med fjerde afdelningen af edert Sändebref, som rörer theaterns *repertoir* under detta halfår, har deremot ett annat förhållande inträdt.

Vid besvarandet af edra anmärkningar i detta afseende nödgas jag lemna min hitintills hafda position, såsom sakförare, för att intaga en annan af mera direkt anklagad.

Ni förebrår mig att i valet af repertoir hafva "börjat beträda en bana, från hvilken man icke nog allvarligt kan bedja mig att afvika vid första lägliga tillfälle". Det är här ni anklagar mig, att hafva "smickrat publikens dåliga smak", att med förbiseende af ändamålet med det ofta nämnda statsanslaget, i stället för att gynna den inhemska dramatiken — dervid jag bland annat, genom att icke hafva "återsändt *Brödraskulden*", göres delaktig af mina företrädares fel — på dess bekostnad hafva riktat repertoiren, dels med stycken af "mer eller mindre bekanta författare, som skrifvit eller skrifva för Porte St. Martin i Paris och dylika teatrar, hvilka lägga an på det rafflande", och

Digitized by Google

dels med alster af en "antediluviansk" natur "som inte ens en förstadsteater anser rådligt att bjuda sin publik på".

Jag har citerat edra egna ord. De äro serdeles stränga. Jag hoppas emedlertid kunna bevisa att de äro icke mindre öfverdrifna. Men innan jag öfvergår till gendrifvandet af edra ofvanuppräknade anklagelser må det tillåtas mig att fästa eder uppmärksamhet på, ej mindre de förhållanden med afseende på repertoiren, under hvilka jag emottog förvaltningen af Kongl. theatern, än i synnerhet på *en* af de varningar, föregående tiders erfarenhet, vid upprepade tillfällen, lemnat.

Kongl. theatern har, snart sagdt under hela tiden af sin tillvaro, haft att kämpa mot ekonomiska svårigheter. Dess historia visar ett oupphörligt, nästan alltid fruktlöst, bemödande å dess styresmäns sida, att pligtskyldigast få debet och credit att gå ihop. Den goda vilja, den erfarenhet, insigt och administrationsförmåga, som otvifvelaktigt de fleste af dem egt, har icke kunnat förekomma, att åt efterträdaren, utom omsorgerna af samma slag för egen förvaltning, blifvit lemnad tyngden af en större eller mindre balans, som vanligen stigit allt mer och mer tills slutligen, genom Kongl. Maj:ts enskildta frikostighet, theatern för den gången och för en tid blifvit räddad från total upplösning — för att efter ett eller annat år åter stå på samma punkt. (Hvadan också, efter hvad samma

Digitized by Google

historia utvisar, det flere gånger verkligen varit allvarsamt i fråga att upplösa hela den så betungande, allt för kostsamma anstalten).

Det bör icke kunna läggas den nyutnämnde theaterdirektören till last om han, med sådan erfarenhet för ögonen och med tydlig insigt deraf, huru i allmänhet ekonomiskt betryck är till hinders för en friare verksamhet, redan från början uppställt för sig såsom ett eftersträfvansvärdt mål, att på allt sätt, välförståendes med theaterns anseende öfverensstämmande, försöka motarbeta ett ondt, som, utan kraftigt motstånd genast, för framtiden öfverhandtagande, kunde blifva ohjelpligt, eller åtminstone af det menligaste inflytande.

Enligt kalkylerna öfver Kongl. theaterns inkomster och utgifter, belöpa sig dessa sednare, som till större delen äro och måste vara vid spelårets början förut bestämda, till en summa af 404,000 r:dr *), deraf löner 277,000 **), dagkostnad 53,000, kostnad för

*) De i det följande förekommande siffrorna äro aproximativt beräknade.

**) Denna summa kommer att för nästkommande spelår icke obetydligt förökas, hufvudsakligast genom oundgängliga löneförhöjningar åt lyriska scenens artister.

Det värdiga vidmakthållandet af denna scen är en af de större svårigheter, som direktionen eger att bekämpa, då med anledning af vårt lands aflägsna läge från centralpunkterna för den musikaliska verlden, dels de inhemska artisterna icke hafva tillfälle att genom studerandet af utmärktare förebilder inom deras branche utveckla sig i sin konst — i detta afseende åtminstone

Digitized by Google

materielen 74,000, under det de ordinarie *inkomsterna* uppgå till ett belopp af endast 154,000 rdr, deraf H. M. Konungen 60,000, den öfriga kongl. familjens abonnement 4,000, Rikets Ständer 75,000 samt hyror 15,000 rdr.

Den stora skilnaden i dessa summor, 250,000 rdr, bör således betäckas genom inkomsten af representationerna, hvilka åter, efter beräkning af det under föregående spelåren vanliga antal, omkring 200 per år, sålunda borde inbringa i medeltal det betydliga beloppet af 1,250 rdr för hvarje representation.

Vid sådant förhållande och då detta belopp förutsätter en till mera än tre fjerdedelar fullsatt salong för hvarje representation (ett fullt hus, med *alla* platser *betaldta*, inbringar vid dramatiskt spektakel circa

lärer vi väl nödgas medgifva, M. H., att konsten är kosmopolit — dels främmande konstnärer af större värde sällan, åtminstone på någon längre tid, förirra sig hit. Detta i *ett* afseende, under det, från rent ekonomiskt synpunkt, denna scens artister i sina fordringar näppeligen öfverensstämma med Kongl. theaterns resurser.

Ingen med theaterns förhållanden obekant kan således föreställa sig allt det obehag, för hvilket direktionen är utsatt vid uppgörandet af engagementer med lyriska scenens sujetter, hvilket åter upprepas vid deras slutliga afskedande, då dervid, i anledning af pensionernas obetydlighet och pensionsrummens fåtalighet, direktionens önskan att behålla dem med för dem behöflig aflöning så ofta råkar i strid med pligten att icke betunga staten med utgifter för en mindre användbar sujett. Såsom man vet, räcker tiden för en lyrisk artists fulla användbarhet icke synnerligen länge.

Digitized by Google

1,640 rdr och vid lyriskt 1,600 rdr), borde, då ett så lyckligt förhållande icke kunde vara att påräkna, åtminstone *försök* göras med ökande af representationernas antal — en princip som redan före min tid blifvit af då varande interimsstyrelsen välbetänkt antagen.

Med iaktagande häraf (Kongl. theatern har under detta spelår gifvit 240 representationer, det största antal under något spelår hittills) har det lyckliga resultat vunnits, att beloppet af de influtna recettmedlen varit tillräckligt, visserligen icke att betäcka ens någon del af balansen, — som under föregående spelår blifvit ökad med 22,000 rdr, — men väl att fylla den ofvannämnda skilnaden emellan de beräknade utgifterna och de ordinarie inkomsterna för året, samt äfven att lemna ett öfverskott, hvilket likväl är allt för obetydligt att böra nämnas, alldrahelst detsamma genast måst användas för inköpandet till nästa spelår af materiel, som under de sednare åren blifvit något åsidosatt.

Detta resultat, deraf förtjensten till stor del tacksamligen bör tillerkännas de resp. sujetterna, som fått vidkännas dittills icke vanliga ansträngningar, hade icke kunnat vinnas utan ett annat oeftergifligt vilkor dermed förenadt, nemligen undvikandet att belasta de s. k. materiel- och dagkostnaderna med de större utgifter, som åtfölja upptagandet af nya kostsammare

Digitized by Google

pjeser, för hvilka icke motsvarande större inkomst vore att påräkna.

Det var hit jag ville föra eder, M. H., för att dymedelst visa eder det hufvudsakligaste skälet, hvarföre ni, under dessa första månaderna af min befattning såsom Kongl. theaterns chef, gått miste om att der se de stora — och *dyrbara* — "forntidsgestalterna vandra öfver tiljan i all deras värdighet och allvar".

Jag har med andragandet af dessa siffror äfven haft för afsigt att åskådliggöra, hurusom, med allt erkännande — jag upprepar det ännu en gång — af värdet utaf de i sig sjelf så betydliga ordinarie bidragen, en någorlunda omtänksam förvaltare af den Kongl. theatern, under närvarande förhållanden, i sina åtgöranden så väsendtligen är beroende af publikens smak.

Jag blir här nedan i tillfälle, att, åtminstone i någon mån, äfven med siffror från min korta erfarenhet, visa, hvad ni utan tvifvel, såsom jag förut antagit, redan väl känner, att denna publik, på hvilken här torde kunna tillämpas skaldens träffande anmärkning: "*He can not criticise, but he can sleep*", icke är böjd att vederbörligen uppskatta den klassiska repertoiren, utan föredrar att uteblifva derifrån, heldre än "*to sleep*".

Jag har dermed icke varit så sträng i mitt omdöme som ni, M. H., som rent ut påstår publikens smak vara "*dålig*".

Digitized by Google

Då sålunda hitintills — märk: *under denna förstlingsperiod af min styrelse* — mina bemödanden mera gått ut på vinnandet af ett bättre ekonomiskt resultat — jag har erkänt det — än på direkta försök, äfven om resurser dertill stått mig till buds, att, med åtminstone tvifvelaktigt hopp om framgång, höja publikens smak, skulle detta, som jag nu anser hafva varit en förtjenst, deremot varit det största fel, om jag vid något enda tillfälle i valet af repertoir, vare sig för ofvannämde eller annat ändamål, nedsänkt landets förnämsta konstanstalt och mig sjelf att uppföra *något* stycke, som afsett att "smickra publikens dåliga smak", eller som förrådt någon "anläggning på det rafflande" eller, med ett ord, som icke öfverensstämt med hvad som kunnat vara för denna theater passande.

Jag trotsar eder likväl, M. H., att nämna någon enda pjes — en enda vore tillräcklig att gifva eder rätt — som under denna tid uppförts, om hvilken rättvisligen ett sådant omdöme kan afgifvas.

Af de under min tid upptagna pjeser, ni uppräknar, är ingen gifven på *Théatre Porte St. Martin*, med undantag af den *förut med bifall här uppförda* "Trettio år af en spelares lefnad", men väl både "*Herr Perrichons resa*", och "*Qvinnans sanna styrka*" under denna saison gifna, den förra på *Théatre Gymnase* och den sednare på *Théatre Vaudeville*, hvilka ni väl lärer veta äro af Paris' mest ansedda theatrar.

"*Fredrik och Christine*", inöfvad på elevtheatern

Digitized by Google

och redan under Jenny Linds elevtid der gifven, är återupptagen i ändamål att bereda eleverna tillfälle att ådagalägga sina framsteg och torde sålunda icke kunna bedömmas med högre anspråk, än som vanligen böra tilläggas elevspektakler.

"*Hon är vansinnig*" är en särdeles fin och väl skrifven komedi, som torde väl försvara sin plats på hvilken theater som helst och icke böra uteslutas från den Kongl., derföre att den förut varit annorstädes uppförd.

"*Punkt för punkt*" är en liten enaktspjes, som lärer för sin del hafva uppfyllt de fordringar, man vanligen fäster vid dylika bagateller.

Genom återupptagandet af gamla stycken, af hvilka ni särskildt nämner "*Trettio år af en spelares lefnad*" och "*Nya Garnison*", menar ni, att jag förspillt en dyrbar tid, utsatt skådespelarne för obehagliga jemförelser och fått en antediluviansk repertoir. Jag bör med anledning häraf nämna, att vid detta års början Kongl. theaterns repertoir var, snart sagdt, totalt utspelad. Det kan icke läggas till last, hvarken min ordinarie företrädare, som under den sista tiden alltjemt önskade afgå, eller ännu mindre den derpå följande interimsstyrelsen, att under sistförflutne år theaterns repertoir icke belamrades med upptagandet af nya stycken, hvilkas möjligen osäkra framgång skulle kommit att drabba den blifvande styrelsen.

Digitized by Google

Men då sålunda ingen ny repertoir förefanns och af de under tiden inlemnade stycken (deribland ett par svenska originaler), intet befanns lämpligt, återstod för mig endast, att dels försöka så skyndsamt som möjligt med öfversättningar rekrytera repertoiren, i hvilket afseende *äfven* konjunkturen, såsom ni troligen vet, på sednare tid varit serdeles ogynnsam, dels återupptaga äldre, förut med framgång spelade pjeser. Jag beklagar det jag, genom dessa åtgärder, *som likväl dikterats af nödvändigheten*, ådragit mig edert ogillande.

Den knapphändiga förteckning, på de under detta halfår uppförda pjeser, ni lemnat, beder jag att, för fullständighetens skull, få öka med ännu några, såsom "*Othello*", "*Röfvarbandet*", "*Rivalerne*", "*Vermländningarne*", "*Engelbrecht och hans dalkarlar*", "*Läkaren*", "*Syrsan*", "*Förtalet*" m. fl., och deribland "*Strozzi och Martino*", hvilken är erkänd att vara ett af Scribes bättre arbeten och med hvars upptagande på den Kongl. theatern, der den icke förut varit gifven, jag afsett att bereda publiken tillfälle att ännu en gång, men på en större scen, få i denna pjes återse den lagrade veteran, som deri skördar en af sina större triumfer.

Af dessa pjeser har "Herr Perrichons resa", som tillsammans med "Nya Garnison" gifvits *åtta* gånger, derunder i medelrecett för hvarje gång inbringat 1317 rdr, "Trettio år af en spelares lefnad" *fyra* gånger 1240: 46, "Röfvarbandet" *två* gånger 1106 : 80, "Othel-

Digitized by Google

lo" *två* gånger 942 : 07, "Strozzi och Martino" *fyra* gånger 806 : 22, "Förtalet" *två* gånger 497 : 22 och "Rivalerna" *en* gång 348 : 85.

Ni lärer, M. H. icke kunna förbise, hvad dessa siffror betyda, t. ex. jemförelsen emellan medelrecetten af "Herr Perrichons resa" med "Nya Garnison" samt "Trettio år af en spelares lefnad" å ena sidan och af "Rivalerne", "Othello" samt, hvarföre icke, "Strozzi och Martino" å den andra.

De tala tillräckligt tydligt för sig sjelfva, dessa siffror, utan att jag torde behöfva kommentera dem.

Emedlertid kan ni vara öfvertygad, M. H., att jag för framtiden, äfven den närmaste, ämnar rikta mina allvarliga bemödanden derhän, att, så vidt med rimliga uppoffringar är möjligt, bereda ett allt större rum för den klassiska gedignare repertoiren.

Jag har med flit, då jag följt eder granskning af repertoiren, hittills förbigått "Brödraskulden" och allt det ni med anledning af detta styckes upptagande lägger theater-direktionen till last. Det återstår mig nu till slut att yttra några ord derom, äfvensom om direktionens förhållande till den inhemska dramatiken.

Ni har rätt deruti att "Brödraskulden" var antagen till uppförande redan före min tid. Jag måste dock här fullkomligt dela ansvaret med den föregående direktionen, då jag erkänner, att jag, om nämnde arbete blifvit lemnadt till mig, äfven skulle antagit detsamma. Det är likväl verkligen troligt att jag, af öm-

Digitized by Google

het för den värderade författaren, vänligen sökt förmå honom att återtaga stycket, eller åtminstone att väsendtligen omarbeta det. Ni är kanske icke så initierad i de inre af theater-direktionens förhållanden, M. H., det ni kan känna, huruvida ju icke ett sådant försök, under den långa tid arbetet hvilade på direktionens bord, verkligen blifvit gjordt.

Det må nu härmed vara huru som helst. Det är möjligt att jag, genom att icke hafva, såsom ni säger, "återsändt" detsamma, begått ett fel, för hvilket jag också då vederbörligen fått plikta. Men jag vågar emedlertid påstå, att de flesta i min ställning dragit i betänkande att börja banan med att underkänna ett redan antaget arbete af en erkändt utmärkt författare, som dertill nyss förut vunnit säte och stämma vid Snillets och Smakens domarebord.

Ni är icke den förste, M. H., som ansett sig ega skäl att framställa klagomål öfver Kongl. theater-direktionens förmenta afvoghet emot den inhemska dramatiken, ehuru knappast någon torde hafva gått så långt som ni, då ni icke aktar för rof, att såsom en helt vanlig "manöver" angifva, hurusom theater-direktionen, "bland de många inkommande styckena" väljer ett af de klenaste, att "kasta fram för publiken", för att såmedelst slippa från de andra och på en tid allt besvär med "dylika foster" af "den så mycket omtalade Svenska dramatiken".

Såvidt man får fatta denna eder mening efter

Digitized by Google

de nog tydliga orden, innehåller densamma, utan andra bevis än ett, som hvilar på falsk grund, en anklagelse af den mest graverande art emot direktionen, som påbördas icke allenast ett groft förbiseende af dess pligt, utan äfven att dervid hafva gått till väga, icke öppet och ärligt, utan med list och svek.

Det står för eder räkning, M. H., detta nog vågade påstående; mig kommer det icke vid att upptagá det till besvarande.

Det är emedlertid ganska lätt att åtminstone förmoda en af anledningarne till dessa, så ofta framställda, klagomål öfver Kongl. theater-direktionens förbiseende af den inhemska konsten, vara, det hvarje författare, som inlemnar sin pjes till direktionen för Kongl. theatern, kanske icke sällan utan att hafva underkastat densamma annan kritik än sin egen, anser sitt arbete, om icke för ett mästerstycke, dock fullt värdigt och förtjent att der uppföras, utan att taga i betraktande de många omständigheter, som kunna och böra verka derhän, att ett, till och med i och för sig godt och försvarligt, stycke icke skulle vara lämpligt eller taga sig väl ut på denna theater.

Med anledning af de många stötestenar som sålunda, efter hvad erfarenheten visat, så lätt uppkomma, och icke lära kunna undvikas, i förhållandet emellan en omtänksam styrelse af den Kongl. theatern och de författare, som der önska se sina arbeten uppförda, har jag, som för min del djupt känner åliggandet

Digitized by Google

för styrelsen af den konstanstalt, som bär inskriften *Patriis Musis*, att så vidt möjligt är *i främsta rummet* befrämja den svenska dramatikens framgång och förkofran, antagit det vara med båda kontrahenternas fördel och önskan öfverensstämmande, om deras åsigter, som visat sig vara så olika, kunde undvika att, under den, antagandet föregående, pröfningen komma i någon beröring med hvarandra, så att t. ex. åt en annan auctoritet öfverlemnades detta bestämmande, som direktionen, efter andra sidans förmenande, aldrig förmått att tillfredsställande eller ens samvetsgrant fullgöra.

Om detta mitt förslag, för hvilket jag icke *här* och *ännu* bör redogöra, låter verkställa sig, det jag lifligen hoppas, lärer likväl dermed komma att anstå ännu någon tid, under hvilken det *nu såsom förut* är Kongl. theaterns chef, d. v. s. för närvarande jag, som ensam bär ansvaret, äfven för denna, icke minst betungande, del af befattningen.

Jag har ansett mig böra upplysa eder, M. H., härom, då ni, i edert Sändebref, synes sväfva i synnerlig okunnighet, om "hvem de författare, som vilja inlemna sina arbeten" till denna theater, kunna "ställa till ansvar" eller begära förklaring af.

Efter att här ofvan till besvarande hafva upptagit de hufvudsakliga punkter, edert Sändebref inne-

Digitized by Google

håller, dervid mitt framställningssätt tvifvelsutan bär spår af kortheten utaf den tid efter spelårets slut, som jag kunnat häråt egna, beder jag att få begagna tillfället att i *min* ordning ställa några ord till *eder*, M. H., i en ganska maktpåliggande angelägenhet, som nära sammanhänger med det ämne, hvilket utgjort föremålet för vår diskussion.

Ni har upprepade gånger i edert Sändebref sagt, hvad detsammas blotta tillvaro dessutom tillräckligt torde bevisa, att ni är varmt intresserad för den dramatiska konstens utveckling i vårt land, att theaterns framgång ligger eder varmt om hjertat. Tillåt mig, M. H., angifva eder ett sätt att till den goda sakens fromma visa denna eder kärlek för konsten:

Försök att inverka till ett bättre på det offentliga bedömmandet af våra theatrars verksamhet!

Tro mig, M. H., det skulle göra "*en theatervän*" odödlig i theaterns annaler!

Jag skulle icke hafva vågat att göra framställning till eder härom, om jag icke af just edert Sändebref funnit att ni, jemte vänskapen för theatern, äfven eger sympati för offentligheten.

Tvifvelsutan har, med dessa egenskaper, det icke kunnat undgå eder uppmärksamhet, med huru mycken dels ytterlig stränghet, dels ensidighet theatrarnas, och isynnerhet den kongligas, prestationer bedömmas, åtminstone i flera af hufvudstadens tidningar.

Jag tror mig visserligen veta huru svårt det är

Digitized by Google

att till theater-recensent finna någon person, som besitter de alla öfverlägsna egenskaper, som utan tvifvel erfordras, för ett fullt värdigt fyllande af denna för konsten så vigtiga post.

Men illa vore, om det skulle vara lika svårt att finna någon, som af kärlek för konsten uppoffrar den sjelfviska ensidigheten, som vid bedömmandet af *pjesen* eller af *rollens utförande* icke ledes af sympatier eller antipatier för *författaren* eller *skådespelaren*, som, ihågkommande att ingen födes fullkomlig, fäster något afseende vid den goda *afsigten* och det omisskänneliga *bemödandet* och som, slutligen, vet iakttaga den hofsamhet i uttryck, utan hvilken den bästa vilja, de sundaste åsigter icke förmå annat än väcka bitterhet.

Jag är säker att konsten betydligt skulle vinna på att bedömmas efter sådana grunder, hvilka tyvärr äro långt ifrån att alltid och af alla våra theater-recensenter tillämpas.

Gör hvad ni kan, M. H., att åvägabringa ett annat förhållande härutinnan!

Ni torde möjligen tänka, M. H., att det är personlig missbelåtenhet, som dikterat detta mitt omdöme om vår theaterkritik.

Jag vågar dock försäkra att så icke är förhållandet.

Då, såsom vid åtskilliga tillfällen redan under min korta verksamhet och *ett* i synnerhet varit hän-

Digitized by Google

delsen, man tillagt mina åtgöranden alldeles fremmande, icke synnerligen hedrande, motiver, har jag i medvetandet att hafva handlat efter bästa öfvertygelse sökt och funnit den upprättelse, som bordt vara mig angelägnast; då man i sak klandrat mina misstag har jag sökt deraf för framtiden hemta det gagn, som kunde stå att finna; *allt* utan att ett ögonblick deraf hafva personligen tagit intryck. — Och har jag härmed den äran, M. H., att säga eder farväl, bedjande eder ännu en gång emottaga uttrycken af min tacksamhet.

Stockholm i Juni 1861.

Digitized by Google

Pris: 25 öre R:mt.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google